

**ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РАЙОННИХ
В МІСТАХ РАД**

80

Д. В. Костяков,
студент 5 курсу юридичного факультету
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Оцінюючи сучасну правову базу місцевого самоврядування в Україні, потрібно зазначити, що вона, в цілому, відповідає загально визнаним світовим нормам і вимогам: зокрема, положенням Європейської хартії про місцеве самоврядування, іншим міжнародним документам з цього питання, враховує історичний досвід розвитку місцевого самоврядування, досягнення сучасної вітчизняної та світової науки і практики у відповідній сфері.

Відповідно до Конституції України, місцеве самоврядування є складовою конституційного ладу держави, воно визнається і гарантується Конституцією (ст. 7). Питання місцевого самоврядування врегульовані нормами розділу XI Конституції України (ст. ст. 140 - 146). У відповідності до зазначених норм Конституції прийнятий та діє закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року (далі – закон «Про місцеве самоврядування»), Рішення Конституційного Суду України № 1-рп/2000 від 9 лютого 2000 року.

Конституція України, закон «Про місцеве самоврядування» встановлюють, що питання організації управління районами в містах належить до компетенції міських рад. Ст. 41 закону «Про місцеве самоврядування» визначаються особливості повноважень районних в містах рад та їх виконавчих органів. Зокрема, районні в містах ради (у разі їх створення) та їх виконавчі органи відповідно до Конституції та законів України здійснюють управління рухомим і нерухомим майном та іншими об'єктами, що належать до комунальної власності територіальних громад районів у містах, формують, затверджують, виконують відповідні бюджети та контролюють їх виконання, а також здійснюють інші повноваження, передбачені законом, в обсягах і межах, що визначаються міськими радами (ч. 2 ст. 41). Обсяг і межі повноважень районних у містах рад та їх

виконавчих органів визначаються відповідними міськими радами за узгодженням з районними у містах радами з урахуванням загальноміських інтересів та колективних потреб територіальних громад районів у містах (ч. 3 ст. 41). Визначений міськими радами обсяг повноважень районних у місті рад та їх виконавчих органів не може змінюватися міською радою без згоди відповідної районної у місті ради протягом даного скликання (ч. 4 ст. 41). Порядок формування, структура, форми діяльності районних у містах рад та їх органів визначаються відповідно до цього та інших законів (ч. 5 ст. 41).

При цьому вказаним законом не врегульовано розподіл повноважень між міською та районними в містах радами, не визначено особливості правосуб'єктності районної в місті ради. Це створює реальні перепони на шляху ефективної реалізації конституційного права територіальних громад на місцеве самоврядування. Розповсюдженою практикою діяльності органів місцевого самоврядування в містах з районним поділом в Україні є концентрація повноважень щодо соціально-економічного розвитку, організаційно-розпорядницької діяльності, управління об'єктами комунальної власності, землеустрою, бюджетного планування, фінансово-господарської діяльності відповідних підприємств тощо на рівні міської ради, та недостатній (а іноді навіть умовно-декларативний) характер повноважень районних в містах рад. Районні в містах ради представляють інтереси територіальних громад районів міста. При цьому їх спроможність вирішувати питання життєдіяльності територіальних громад районів у містах порівняно з відповідними міськими радами залишає бажати кращого. Однією з основних причин цього є відсутність чіткого розподілу повноважень між районними в містах та відповідними міськими радами. Питання розподілу повноважень між міськими та районними в містах радами залишається актуальним з середини дев'яностих років. В багатьох випадках, в Україні міста з районним поділом є містами обласного значення. Зрозуміло, що поділ на райони вимагає делегування або щонайменше чіткого закріплення порядку співвідношення певних повноважень міських та районних в місті

рад. Проте такий порядок детально не визначений в жодному нормативно-правовому акті України. Маємо ситуацію, коли районні в містах ради є єдиними органами місцевого самоврядування, сфера компетенції яких (в тому числі виключна) не закріплена законодавчо. Певний варіант вирішення питання розподілу повноважень між міськими та районними радами було запропоновано у Львові, Одесі, Запоріжжі, Горлівці, Макіївці, Маріуполі, Миколаєві та Луганську. У вказаних містах були ліквідовані районні ради та створені районні адміністрації як виконавчі органи міських рад. Це вирішувало проблему розподілу повноважень між адміністративними рівнями, оскільки представницькі органи на рівні району просто зникали, а отже зникало питання про співвідношення та делегування повноважень. Проте не існує єдиної практики, яка б підтвердила переваги такої системи організації місцевого самоврядування в містах з районним поділом. Тому не видається найкращою думкою залишати питання розподілу повноважень між районними в містах та міськими радами виключно на розсуд відповідних міських рад.

На нашу думку, актуальною задачею в науці та практиці державного будівництва та місцевого самоврядування є визначення та закріплення форм та методів, а також чіткого механізму розподілу повноважень між міськими та районними в містах радами. Зокрема, питання організації управління районами у містах має бути визначене на законодавчому рівні. Законодавче закріплення порядку та особливостей організації управління районами у містах дозволить посилити місцеве самоврядування, визначити чіткі форми та механізми організаційно-управлінської діяльності відповідних міських рад та їх виконавчих органів, рівномірно та з урахуванням особливостей розподілити повноваження між міськими та районними в містах радами. При цьому має йтися про організацію місцевого самоврядування в районах міста, а не просто про закріплення порядку управління районами в містах.

Виходячи із зазначеного, на нашу думку, за доцільне виглядає внести зміни до закону «Про місцеве самоврядування» щодо чіткого нормативного

закріплення правового статусу районних в містах рад, порядку їх створення, компетенції, гарантій діяльності тощо. Принцип розподілу повноважень між міською та районними в місті радами має бути тотожний принципу розподілу власних та делегованих повноважень місцевих рад, що закріплено у вищезазначеному законі «Про місцеве самоврядування».

Науковий керівник: М.М. Воронов